

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
20. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA LETALSTVO**

ZAKLJUČNA NALOGA

**NAČELO RAZLIKOVANJA PRI LETALSKIH NAPADIH V LUČI
DOLOČB MEDNARODNEGA HUMANITARNEGA PRAVA**

Kandidat, slušatelj: des. Jernej Ferletič

Mentor: VVU XV. raz. mag. Drago Bitenc
Komentor: VVU XII. raz. mag. Gregor Potočnik

Maribor, september 2009

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska
Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

NAČELO RAZLIKOVANJA PRI LETALSKIH NAPADIH V LUČI DOLOČB MEDNARODNEGA HUMANITARNEGA PRAVA

Kandidat, slušatelj: des. Jernej Ferletič

Mentor: VVU XV. raz. mag. Drago Bitenc

Komentor: VVU XII. raz. mag. Gregor Potočnik

Maribor, september 2009

Engelsova ulica 15, 2111 Maribor
Telefon: 02 332 2227, faks: 02 332 1035, e-pošta: pdriu@mors.si
Identifikacijska št. za DDV: (SI) 47978457, MŠ: 5268923, TRR: 01100-6370191114

KAZALO

POVZETEK	iv
SUMMARY	v
1 UVOD	1
2 KAJ JE MEDNARODNO HUMANITARNO PRAVO	2
2.1 ŽENEVSKE KONVENCIJE.....	2
2.2 DODATNI PROTOKOLI.....	2
3 ZGODOVINA MEDNARODNEGA HUMANITARNEGA PRAVA	4
4. UPORABA OZNAK	5
4.1 SIMBOLI	5
4.1.1 Znak Rdečega križa	5
4.1.2 Znak Rdečega polmeseca	6
4.1.3 Znak Rdečega kristala	7
4.1.4 Znak zaščite napeljav in zgradb, v katerih so nevarne sile	8
4.1.5 Znak zaščite kulturnih dobrin	8
4.2 SVETLOBNI SIGNALI	9
4.3 ELEKTRONSKA IDENTIFIKACIJA	9
4.4 NEDOVOLJENA UPORABA SIMBOLOV	9
5 DOGOVOR O VAROVANJU UMETNIŠKIH IN ZNANSTVENIH USTANOV TER ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV	10
6 NAČELO RAZLIKOVANJA	11
6.1 RAZLIKA MED CIVILISTI IN BOJEVNIKI	11
6.2 RAZLIKA MED CIVILNIMI IN VOJAŠKIMI OBJEKTI	11
6.3 NEDISKRIMINATORNI NAPADI	11
6.4 SORAZMERNOST NAPADA.....	12

6.5 PREVIDNOST PRI IZBIRI CILJEV	12
6.6 MEDICINSKO OSEBJE IN OBJEKTI.....	12
6.7 OSEBJE IN OBJEKTI, VKLJUČENI V MISIJE OHRANJANJA MIRU	12
6.8 NOVINARJI.....	13
6.9 VAROVANA OBMOČJA.....	13
6.10 NAPELJAVE IN ZGRADBE, V KATERIH SO NEVARNE SILE.....	13
6.11 NARAVNO OKOLJE	13
7 OMEJITVE GLEDE UPORABE OROŽJA	14
7.1. ZAŽIGALNA OROŽJA.....	14
7.2 KASETNE BOMBE.....	14
7.3 BOMBARDIRANJE	15
8 UMESTITEV CIVILNIH LETAL V ŠIRŠE OBMOČJE SPOPADOV ...	16
9 ODGOVORNOST.....	17
9.1 INDIVIDUALNA ODGOVORNOST	17
9.1.1 RIMSKI STATUT MEDNARODNEGA KAZENSKEGA SODIŠČA.....	20
9.1.1.2 Ključne določbe	20
10 BOMBARDIRANJE DRESDNA MED DRUGO SVETOVNO VOJNO V LUČI MEDNARODNEGA HUMANITARNEGA PRAVA	21
10.1 OZADJE NAPADOV	21
10.1.1 Vojaški in industrijski profil	22
10.2 NAPADI.....	23
10.2.1 Noč od 13. na 14. februar	23
10.2.2 Napadi med 14. in 15. februarjem.....	23
10.2.3 Pogled s tal in izgube	24
10.3 MEDVOJNI POLITIČNI ODZIVI	24
10.3.1 Nemčija	24
10.3.2 Britanija	25

10.4 POVOJNA OBNOVA IN SPRAVA.....	25
10.5 POVOJNA RAZPRAVA.....	25
10.5.1 Pravna razprava.....	25
10.5.2 Razprava, da je bilo bombardiranje legitimno	26
10.5.2.1 Glavna preiskava.....	26
10.5.2.2 Poročilo divizije Zračnih sil ZDA	26
10.5.3 Razprava, da bombardiranje ni bilo legitimno	26
10.5.3.1 Vojaški razlogi	26
10.5.3.2 Trditve, da je bilo bombardiranje moralna tragedija, ne vojni zločin	27
10.5.3.3 Trditve, da je bilo bombardiranje vojni zločin.....	27
ZAKLJUČEK.....	28
VIRI	29
SEZNAM SLIK IN TABEL	33
IZJAVA O AVTORSTVU.....	34

POVZETEK

Diplomska naloga opisuje mednarodno humanitarno pravo in razloge za njegov nastanek. V nalogi so opisani simboli, ki jih je predpisalo mednarodno humanitarno pravo za pomoč pri razpoznavi ciljev, in smernice ter omejitve za zračno bojevanje po določbah mednarodnih konvencij. Na koncu diplome je predstavljen primer bombardiranja v drugi svetovni vojni, ki je po nekaterih trditvah vojni zločin, vendar odgovorni, ki so bili na strani zmagovalcev, niso nikoli odgovarjali pred sodiščem.

Ključne besede:

dodatni protokoli, Haaško pravo, mednarodno humanitarno pravo, načelo razlikovanja, Ženevske konvencije

SUMMARY

This thesis describes international humanitarian law and the reasons for its existence. It further describes the symbols used to regulate by international humanitarian law the distinction of objectives. It also gives directions on how to conduct aerial warfare within the rules of international conventions. At the end of the thesis, a case study is presented about the bombing during the Second World War in which the responsible have not been tried, even though, according to historians, the bombing was a war crime.

A key words:

Additional protocol, Geneva conventions, International humanitarian law, The Hague law, The principle of distinction

1 UVOD

V vsej zgodovini človeštva so se vojne odvijale po določenih moralnih in drugih omejitvah. V zgodnji zgodovini človeštva so bili nasprotniki varni pred napadom, ko so po bitki prišli na bojišča po trupla padlih borcev. Zaradi takratnega verovanja so bojevniki imeli pravico biti pokopani z vsemi častmi, vojnih ujetnikov pa skoraj ni bilo.

Človeštvo je moralo počakati do sredine dvajsetega stoletja, da so bila sprejeta mednarodna pravila bojevanja, ki so bila obvezujoča za vse strani, vključene v oborožene spopade. Vsebina teh pravil se je razširjala, od varovanja ranjencev do varovanja kulturnih dobrin in naprej do uporabe »humanih« orožij.

Področje raziskovanja diplomske naloge obsega predpise mednarodnega humanitarnega prava, Ženevskih konvencij in drugih določil. Do kršitev mednarodnega humanitarnega prava pride večkrat zaradi nepoznavanja obravnavane teme, zato sem se odločil izluščiti iz določil MHP-ja tisto, kar je uporabno v letalstvu.

Namen zaključne naloge je predstaviti omejitve, ki jih morajo spoštovati vojni piloti pri uporabi orožja in načina bojevanja v oboroženem boju. V nalogi je opisana zgodovina MHP-ja in najbolj razpoznavne omejitve pri izbiri ciljev iz zraka, ki jih pilot vidi, ko prileti nad cilj. Pozneje so opisane zahtevnejše omejitve, pri katerih je potrebna podpora obveščevalnih služb, uporaba načela razlikovanja med civilnimi in vojaškimi cilji, omejitve glede uporabe orožij in disciplinska odgovornost.

Za konec sem predstavil primer kršitve mednarodnega humanitarnega prava.

2 KAJ JE MEDNARODNO HUMANITARNO PRAVO

Mednarodno humanitarno pravo so pravila, s katerimi se skuša zmanjšati posledice oboroženih spopadov in zavarovati tako bojavnike kot osebe, ki ne sodelujejo v oboroženih spopadih, ter omejiti sredstva in metode vojskovanja. Sestavljeno je iz dveh zgodovinskih virov: iz Haaškega prava in Ženevskega ali humanitarnega prava.

Mednarodno humanitarno pravo (MHP) je del mednarodnega prava, ki je niz pravil, s katerimi se določa odnose med državami. MHP se nanaša na oborožene spopade. Ne določa, ali država lahko uporabi silo. To določa mednarodno pravo v Ustanovni listini Združenih narodov.

MHP obsega dve območji:

- varovanje vseh, ki so udeleženi v oboroženih spopadih – Ženevsko pravo –, ter
- omejevanje sredstev (orožja) in metode vojskovanja (vojaška taktika) – Haaško pravo.

2.1 ŽENEVSKE KONVENCIJE

Osnovno vodilo Ženevskih konvencij je zagotavljanje spoštovanja človeka in njegovega dostojanstva. Posamezniki, ki se ne morejo udeležiti spopadov zaradi bolezni, ran, ujetništva ali kakšnih drugih razlogov, so upravičeni do spoštovanja in varnosti pred spopadi brez kakršnega koli razlikovanja.

Dodatni protokoli zavezujejo vojskujoče se strani in bojavnike, da ne napadajo civilistov in civilnih objektov, prav tako so zavezani, da izvajajo vojaške operacije v skladu s sprejetim humanitarnim pravom.

Ženevske konvencije so bile sprejete 12. 8. 1949.

Ženevske konvencije ščitijo:

- prva konvencija: ranjene in bolne pripadnike oboroženih sil na bojišču;
- druga konvencija: ranjene, bolne in brodolomce na morju;
- tretja konvencija: vojne ujetnike;
- četrta konvencija: civiliste med oboroženimi spopadi.

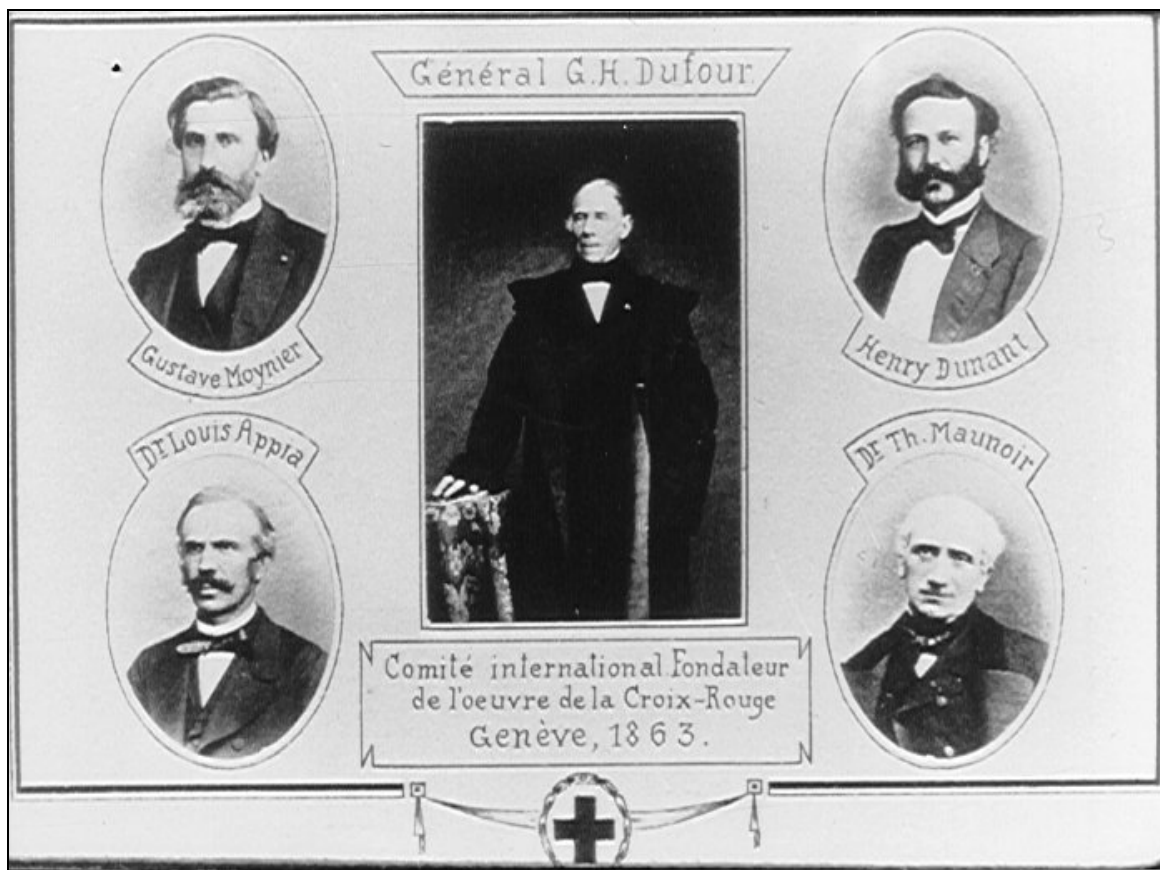
2.2 DODATNI PROTOKOLI

Mednarodni komite Rdečega križa (ICRC) je kot pobudnik in varuh mednarodnega humanitarnega prava odgovoren za njegov razvoj tako, da se bo prilagajal spremembam vojskovanja. Pravo je oblikovano zaporedno in omogoča revizijo obstoječih dokumentov

kadar koli komite meni, da bi to bilo potrebno. Strokovnjaki komiteja organizirajo konference, ki so sklicane z namenom izboljšati zaščito vojnih žrtev, in se jih tudi udeležujejo.

Leta 1965 se je ICRC odločil, da je treba Ženevske konvencije posodobiti. Čeprav Ženevske konvencije iz leta 1949 niso izgubile veljavnosti, so bile nepopolne v smislu nujnosti po varovanju vojnih žrtev glede na moderne oborožene spopade. ICRC je začel iskati načine, kako bi zapolnil te praznine v obstoječem pravu in jih dopolnil z dodatnimi protokoli. Februarja leta 1974 je švicarska vlada sklicala diplomatsko konferenco z namenom preučiti osnutke dodatnih protokolov. Povabili so 115 držav podpisnic Ženevskih konvencij in članov Organizacije Združenih narodov. 102 države so sprejele 102 člena Prvega protokola, ki govori o žrtvah mednarodnega oboroženega spopada, in 28 členov Drugega protokola o udeležencih nemednarodnih oboroženih spopadov.

Slika 1: Pet ustanoviteljev Mednarodnega komiteja Rdečega križa

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Red_Cross

3 ZGODOVINA MEDNARODNEGA HUMANITARNEGA PRAVA

Ko je trgovec Henry Dunant junija 1859 potoval po severni Italiji, je videl od vojne opustošeno območje po bitki pri Solferinu. Zbral je domačine in z njimi oskrbel na tisoče ranjenih vojakov. Zahteval je, da se jih obravnava enako, ne glede na stran, za katero so se bojevali. Takrat je začel prvič razmišljati o ustanovitvi Rdečega križa. Odločil se je, da v knjigi opiše vojne grozote in ji dal naslov *Spomini na Solferino*. V tej knjigi, objavljeni leta 1862, je napisal dva poziva.

Najprej je pozval, naj se za pomoč družbi v mirnodobnem času zbere medicinske sestre, ki bi v vojni pomagale ranjencem. Drugi poziv pa je bil, naj se prostovoljcem, ki pomagajo ranjenim vojakom, zagotovi varnost z mednarodnim dogovorom. Te ideje so se kmalu uresničile z ustanovitvijo Mednarodnega komiteja za pomoč ranjenim, ki se je pozneje preimenoval v Mednarodni komite Rdečega križa.

Na povabilo Rdečega križa so se odzvali predstavniki šestnajstih držav in štiri človekoljubne organizacije ter se sestali na mednarodni konferenci v Ženevi leta 1863. Ta dogodek označujemo kot ustanovitev Rdečega križa kot organizacije. To pa je bil šele prvi korak. Henry Dunant in drugi člani komiteja so hoteli uradno in mednarodno priznanje Rdečega križa in njegovih idej. Želeli so, da mednarodna skupnost sprejme konvencijo, ki bi zagotovila zaščito medicinski oskrbi na bojišču.

S tem namenom je švedska vlada sklicala diplomatsko konferenco v Ženevi leta 1864. Predstavniki dvanajstih vlad so sprejeli pogodbo, ki jo je pripravil mednarodni komite z naslovom Ženevska konvencija za izboljšanje razmer ranjenih v vojskah in na bojišču. Ta dogovor z desetimi členi je bil prva pogodba mednarodnega humanitarnega prava. Tej konferenci so sledile še druge, na katerih so se osnovni zakoni razširili na preostala področja žrtev vojne, kot so vojni ujetniki. Leta 1899 je bila v Haagu podpisana konvencija za zaščito udeležencev v oboroženih spopadih na morju. Leta 1906 je bilo deset členov prve konvencije dopolnjenih. V Haagu so določili kategorije bojevnikov, ki so vojni ujetniki, in uredili njihov položaj v ujetništvu. Leta 1929 so konvencije še temeljiteje razvili in uspešno potrdili.

Po drugi svetovni vojni so na diplomatski konferenci štiri mesece razpravljali o sprejemu četrte Ženevske konvencije, ki je bila sprejeta leta 1949. V njej so prvič opisani ukrepi o varovanju civilistov med vojno. Leta 1977 so konvencije dopolnili z dvema dodatnima protokoloma, tretjega pa so dodali leta 2005.

4. UPORABA OZNAK

30. 11. 1993 je bil sprejet aneks 1 k Prvemu protokolu, kjer je urejeno, kako se označi varovane objekte.

4.1 SIMBOLI

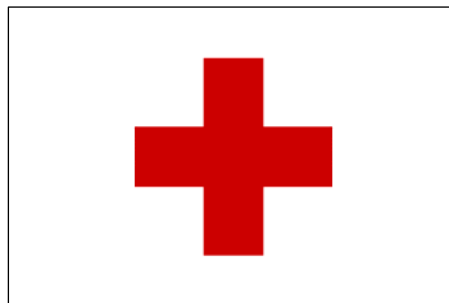
Razpoznavni znak (rdeč na beli podlagi) mora biti primerno velik glede na okoliščine. Če razmere omogočajo, mora biti postavljen na ravno površino ali zastavo tako, da je viden iz vseh smeri, posebej iz zraka.

Ponoči in ob zmanjšani vidljivosti je treba razpoznavni znak primerno razsvetliti. Lahko je narejen iz materialov, ki omogočajo, da je viden s tehničnimi sredstvi. Primer: rdeč del znaka je priporočljivo naslikati na črno podlago, ker s tem omogočamo opaznost z napravami, ki delujejo na podlagi infrardeče slike.

4.1.1 Znak Rdečega križa

Rdeč križ na beli podlagi je prvoten razlikovalni znak, objavljen leta 1864 na Ženevski konvenciji. Osnova za znak je švicarska zastava (samo barve so nasprotni) v čast ustanovitelju Henryju Dunantu in njegovi domovini. Znak sta oblikovala člana ustanovnega komiteja dr. Louis Appia in general Henri Dufour (na Sliki 1). Njuna je bila tudi ideja o potrebi uvedbe enotnega razlikovalnega znaka. Rdeči križ je definiran kot razlikovalni znak v sedmem členu, sedmega poglavja Ženevske konvencije iz leta 1864 in v osemtridesetem členu Ženevske konvencije iz leta 1949. Sicer obstaja neuraden dogovor, da je križ sestavljen iz petih kvadratov, v praksi pa je kot razlikovalni znak treba upoštevati, ne glede na obliko, vsak križ rdeče barve na beli podlagi. Od skupno 186 zvez društev, ki jih je priznala Mednarodna organizacija Rdečega križa, 152 organizacij uporablja simbol rdečega križa na beli podlagi kot uraden simbol organizacije.

Slika 2: Znak Rdečega križa

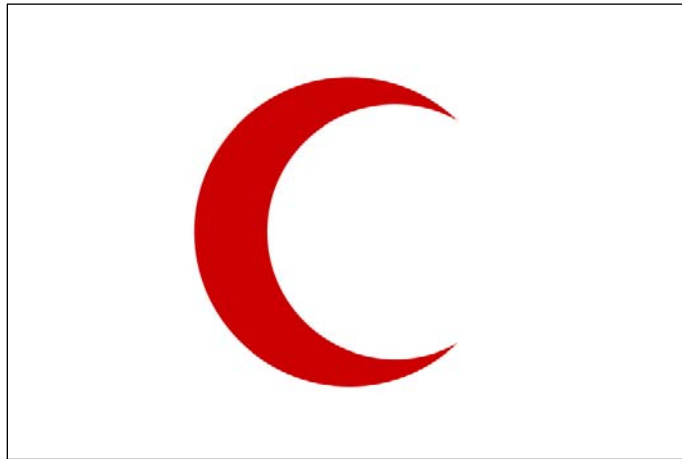

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Red_Cross

4.1.2 Znak Rdečega polmeseca

Med rusko-turško vojno (1876–1878) je Ottomanov imperij uporabljal simbol rdečega polmeseca namesto rdečega križa, ker je vlada verjela, da znak rdečega križa odbija njene muslimanske vojake. Ko je Mednarodni komite Rdečega križa leta 1877 soočil obe strani, se je Rusija zavezala, da bo upoštevala znak rdečega polmeseca, pozneje pa je tudi Turčija potrdila spoštovanje znaka rdečega križa. Leta 1878 je Mednarodni komite Rdečega križa razglasil, da je možno sprejeti dodatne uradne simbole za nekrščanske države. Znak rdečega polmeseca je bil uradno sprejet leta 1929 na Ženevski konvenciji (devetnajsti člen). Prvotno so znak rdečega polmeseca uporabljali Turki in Egipčani. Od uradnega priznanja do danes je znak rdečega polmeseca postal uradni simbol skoraj vseh organizacij v državah s pretežno muslimanskim prebivalstvom. Narodne organizacije nekaterih držav, kot so Pakistan (1974), Malezija (1975) in Bangladeš (1989), so uradno spremenile ime in znak iz Organizacija Rdečega križa v Organizacija Rdečega polmeseca. Znak rdečega polmeseca uporablja 33 od 186 uradno priznanih organizacij povsod po svetu.

Slika 3: Znak Rdečega polmeseca

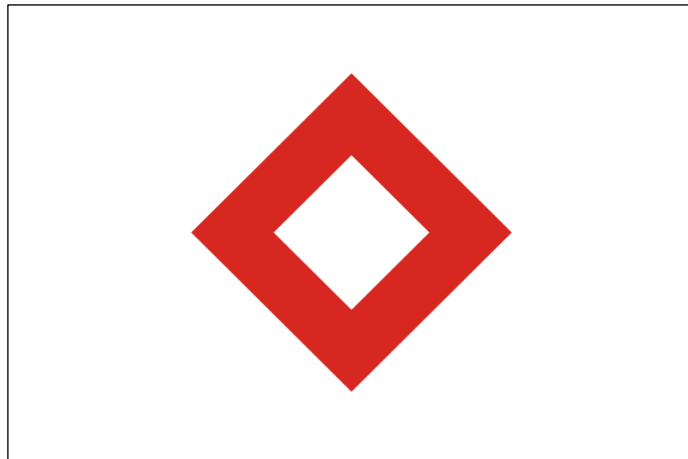

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Red_Cross

4.1.3 Znak Rdečega kristala

Zaradi prerekanja z izraelsko narodno organizacijo Magen David Ado in številnih drugih sporov, so več let potekale razprave o uvedbi tretjega, nevtralnega razlikovalnega simbola. Ta popravek v Ženevski konvenciji je zahteval mednarodno diplomatsko konferenco vseh 192 držav konvencije. Švedska vlada je organizirala konferenco 5. in 6. decembra 2005, da bi se dogovorili za sprejetje tretjega dodatnega protokola k Ženevski konvenciji, ki bi uvedel znak rdečega kristala z enakim pravnim položajem, kot ga imata rdeči križ in rdeči polmesec. Po koncu konference, 7. decembra 2005, je bil protokol sprejet z dvotretjinsko večino. Od vseh držav, ki so se udeležile konference, je 98 držav glasovalo za, 27 jih je bilo proti, 10 držav pa se je glasovanja vzdržalo.

Slika 4: Znak Rdečega kristala

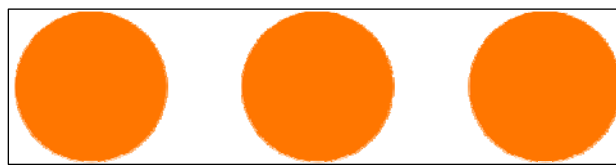
Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Red_Cross

4.1.4 Znak zaščite napeljav in zgradb, v katerih so nevarne sile

Mednarodni znak zaščite napeljav in zgradb, v katerih so nevarne sile, je definiran v šestinpetdesetem členu sedmega poglavja prvega protokola in je sestavljen iz treh oranžnih krogov enake velikosti, vsi trije krogi so v isti osi, razmik med njimi pa znaša polmer enega kroga.

Znak mora biti primerno velik glede na okoliščine in je lahko na objektu večkrat ponovljen. Priporočljivo je, da se postavi na ravno površino ali izobesi zastavo z znakom tako, da je viden iz različnih smeri, še posebej iz zraka.

Slika 5: Znak zaščite napeljav in zgradb, v katerih so nevarne sile

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Hague_Law

4.1.5 Znak zaščite kulturnih dobrin

Znak razlikovanja za zaščitene kulturne dobrine ima obliko navzdol obrnjenega ščita, ki je sestavljen iz modrega četverkotnika (en njegov kot sestavlja konico ščita) in iz modrega trikotnika nad kvadratom, vmesni prostor pa je bele barve.

Znak je bil sprejet s Haaško konvencijo o zaščiti kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada iz leta 1954.

Slika 6: Znak razlikovanja za zaščitene kulturne dobrine

Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/Hague_Law

4.2 SVETLOBNI SIGNALI

Problem se pojavi, če je treba ranjence evakuirati s helikopterjem, ta pa ni opremljen z razpoznavnim znakom. V tem primeru lahko uporabimo svetlobni signal. Dogovorjen svetlobni signal je modra utripajoča luč. Priporočena frekvenca utripanja znaša med šestdeset in sto utripov v minuti. Barva modre luči je določena z mednarodno komisijo za razsvetljavo in mora biti v okviru spodaj napisanih formul.

zeleno območje: $y=0,065+0,805x$

belo območje: $y=0,400-x$

vijolično območje: $y=0,133+0,600y$

Modro utripajočo luč lahko uporabljajo samo medicinska vozila.

4.3 ELEKTRONSKA IDENTIFIKACIJA

Če ne moremo na noben zgoraj opisan način zagotoviti prepoznave medicinskega prevoza, lahko uporabimo kodo SSR¹, ki je na skoraj vsakem zrakoplovu. Koda SSR se uporablja pri nujnih medicinskih prevozih, določijo pa jo države v spopadu in se ne sme uporabljati v druge namene.

4.4 NEDOVOLJENA UPORABA SIMBOLOV

Nedovoljena uporaba znakov je kazniva. V nekaterih vojnah so bila uporabljena prevozna sredstva z znakom Rdečega križa za prevoz lastnih sil. V tem primeru je vozilo legitimen vojaški cilj, posamezniki, ki so odgovorni za dejanje, pa so lahko preganjani zaradi vojnega zločina.

¹ SSR (Secondary surveillance radar) – sekundarni nadzorovalni radar – je radarski sistem, ki ga uporablja kontrola zračnega prometa. S pomočjo SSR-ja letalo pošilja kontroli podatke o njegovi poziciji, višini in identifikaciji. SSR se uporablja tudi v mirnodobnem času. Pred vsakim poletom kontrola dodeli kodo SSR vsakemu zrakoplovu posebej, za lažjo identifikacijo na radarskem zaslonu. Z zrakoplovom brez kode SSR je prepovedano letenje v kontroliranem zračnem prostoru.

5 DOGOVOR O VAROVANJU UMETNIŠKIH IN ZNANSTVENIH USTANOV TER ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV

Dogovor je bil sprejet 15. 4. 1935 v Washingtonu.

Pogodba govori o varovanju zgodovinskih spomenikov, muzejev, ter znanstvenih, umetniških, šolskih in kulturnih ustanov. Vse te ustanove so nevtralne, kot take pa morajo biti spoštovane in varovane tako med vojno kot tudi v mirnodobnem obdobju. Prav tako je spoštovano in varovano osebje, ki skrbi za te ustanove.

Zaradi razpoznavnosti je treba ustanove pravilno označiti s simbolom, ki je lahko tudi na zastavi, kot je to razvidno s Slike 6.

Spomenikom in ustanovam se umaknejo vse posebne pravice, če se jih uporablja v vojaške namene.

Vsaka stran v spopadu mora spoštovati kulturno lastnino..

- Pri vojaških operacijah se je treba izogniti škodi na stavbah, namenjenim veri, umetnosti, znanosti, izobrazbi in dobrodelnosti, ter škodi na zgodovinskih spomenikih, razen ko so to vojaški objekti.
- Kulturna dediščina visoke vrednosti ne sme biti cilj napada, razen ko gre za vojaško nujnost.
- Prepovedano je uporabljati zgoraj naštetih objekte v vojaške namene.
- Vsakršna kraja, uničenje, zavedno škodovanje oz. vandalizem do objektov, ki imajo velik pomen kot kulturna dediščina, je kaznivo.

6 NAČELO RAZLIKOVANJA

Sprte strani so dolžne med oboroženimi spopadi vedno ločevati med civilisti in bojevniki ter med civilnimi in vojaškimi objekti. Vojaški napadi se lahko vršijo izključno na vojaške objekte, če uničenje takega cilja v danem času pomeni bistveno vojaško prednost.

6.1 RAZLIKA MED CIVILISTI IN BOJEVNIKI

Bojevniki so vse osebe, ki sodelujejo v oboroženih spopadih, razen medicinskih in verskih oseb. Oborožene sile določene strani v spopadu so vse organizirane oborožene sile, skupine ali enote pod poveljstvom, ki odgovarja določeni strani v spopadu.

Civilisti niso člani oboroženih sil in so zavarovani pred napadi, razen ko neposredno sodelujejo v bojih.

Nasilje in grožnja zoper civilne osebe, da bi bile ustrahovane, sta prepovedana.

6.2 RAZLIKA MED CIVILNIMI IN VOJAŠKIMI OBJEKTI

Vojaški objekti so tisti objekti, ki že po naravi, lokaciji, namenu ali uporabi pripomorejo k vojaškim dejavnostim in katerih popolno ali delno uničenje, zasedba ali nevtralizacija v določenem času pomenijo očitno vojaško prednost.

6.3 NEDISKRIMINATORNI NAPADI

Nediskriminatorni napadi so prepovedani.

Nediskriminatorni napadi so tisti napadi, ki:

- niso usmerjeni proti vojaškemu objektu;
- uporabljajo metode in sredstva bojevanja, ki jih ni mogoče usmeriti izključno v določen vojaški objekt;
- uporabljajo metode in sredstva bojevanja, katerih učinek ne moremo omejiti v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom;
- ne razlikujejo civilnih oseb in objektov od vojaških.

Prepovedano je izvajati obstreljevanje, pri katerem ogrožamo poleg vojaških objektov tudi civilne. Sem spadajo napadi na ločene vojaške objekte v mestih ali vaseh, v katerih so tudi civilni objekti. Taki napadi so dovoljeni le, ko uničenje pomeni očitno vojaško prednost.

6.4 SORAZMERNOST NAPADA

Prepovedano je izvajati napad, katerega posledica je toliko žrtev med civilisti, da to presega vojaško prednost, ki bi jim jo z napadom uspelo doseči. O primernosti napada odloča poveljnik.

6.5 PREVIDNOST PRI IZBIRI CILJEV

Pravila številka 15–21 običajnega mednarodnega humanitarnega prava iz leta 2005 določajo, da so poveljniki dolžni upoštevati previdnost pri izbiri ciljev.

Pri vodenju vojaških operacij je treba biti stalno pozoren na varnost civilnega prebivalstva in njihovih objektov ter uporabiti vse varnostne ukrepe, da se izognemo civilnim žrtvam ali njihovo število čim bolj zmanjšamo.

Piloti v zraku so dolžni uporabiti vsa sredstva, da se prepričajo o legitimnosti cilja. Uporabljati morajo taka orožja, da se izognejo škodi na civilnih objektih ali jo čim bolj zmanjšajo. Če se med napadom ugotovi, da je cilj napada civilni objekt ali civilist oz. da bo ob napadu civilno prebivalstvo utrpelo preveliko škodo, **je nujno tak napad preprečiti**.

Vsaka stran, udeležena v spopadu, je dolžna vnaprej opozoriti civilno prebivalstvo o napadu, razen če okoliščine tega ne dopuščajo.

Če je možnost izbire med dvema ciljema, ki pomenita enako vojaško prednost, je treba pri izbiri upoštevati, uničenje katerega bo minimalno vplivalo na škodo med civilnim prebivalstvom.

6.6 MEDICINSKO OSEBJE IN OBJEKTI

Medicinska prevozna sredstva, namenjena izključno prevozu v medicinske namene, so neprestano zavarovana pred napadom ne glede na okoliščine. Varovanje izgubijo, če so uporabljena v nehumanitarne oz. vojaške namene.

6.7 OSEBJE IN OBJEKTI, VKLJUČENI V MISIJE OHRANJANJA MIRU

Prepovedano je napadati osebe in objekte, ki so vključeni v misije ohranjanja miru pod okriljem Združenih narodov, dokler varujejo civiliste in civilne objekte v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom.

6.8 NOVINARJI

Civilni novinarji, ki so na službeni dolžnosti na ozemlju oboroženih spopadov, so popolnoma varovani, razen če začnejo sodelovati pri oboroženih spopadih.

6.9 VAROVANA OBMOČJA

Varovana območja so območja, kjer imajo ranjeni, bolni in civilisti zavetje pred oboroženimi spopadi.

Prepovedano je izvajati napade na varovana in demilitarizirana območja ter na območja, ki niso branjena.

6.10 NAPELJAVE IN ZGRADBE, V KATERIH SO NEVARNE SILE

Napeljave in zgradbe, v katerih so nevarne sile, obsegajo predvsem jezove, nasipe in jedrske elektrarne. Ko se izvaja napad, je treba paziti, da se ne poškoduje zgradbe in napeljave, v katerih so nevarne snovi, in se tako prepreči izpust nevarnih snovi v okolje, kar bi lahko uničilo okolje in povzročilo žrtve med civilnim prebivalstvom.

6.11 NARAVNO OKOLJE

Uničenje naravnega okolja je prepovedano, razen če je to potrebno zaradi vojaške nujnosti. Prepovedano je napadati vojaške cilje, katerih uničenje bi posledično uničilo okolje, razen če bi uničenje cilja prineslo tako veliko vojaško prednost, da bi to bilo opravičljivo.

Uporabljati se morajo taka orožja in metode bojevanja, ki minimalno vplivajo na okolje. Pri načrtovanju napadov je treba upoštevati naravno okolje. Pomanjkanje znanstvenega znanja pri izvajanju napadov ni opravičilo pri uničenju okolja.

Uničenje naravnega okolja se ne sme uporabljati kot orožje za dosego cilja.

7 OMEJITVE GLEDE UPORABE OROŽJA

Uporaba sredstev in načinov bojevanja, ki so po naravi taka, da povzročijo nepotrebno škodo, trpljenje ali so nediskriminatorna, so prepovedana.

7.1. ZAŽIGALNA OROŽJA

Če se uporabljajo zažigalna orožja, je treba paziti, da se izognemo škodi med civilnim prebivalstvom in na njihovih objektih ali jo čim bolj zmanjšamo.

Uporaba zažigalnih sredstev proti osebam je prepovedana, razen če ni mogoče z nobenim drugim manj nevarnim orožjem narediti osebe *hors de combat*².

7.2 KASETNE BOMBE

Države podpisnice konvencije o kasetnih bombah, z dne 30. 5. 2008, so se zavezale, da ne bodo nikoli uporabljale, izdelovale, razvijale, skladiščile, prodajale ali dobavljale kasetnih bomb.

Kasetna bomba je konvencionalna bomba, ki je zasnovana tako, da razprši eksplozivna podtelesa. Vsako podtelo je lažje od 20 kilogramov, kar sprosti še manjša podtelesa.

Kot kasetne bombe se ne štejejo takšne bombe:

- ki imajo kot podtelesa toplotne vabe ali vabe za radarsko motenje, ki jih letala uporabljajo za motenje sovražnih raket;
- katerih podtelesa proizvajajo elektronske učinke;
- katerih eksplozivna podtelesa imajo naslednje lastnosti:
 - vsako podtelo vsebuje manj kot deset podteles;
 - vsako eksplozivno podtelo tehta več kot štiri kilograme;
 - vsako podtelo je sposobno zaznati in napasti en sam cilj;
 - vsako podtelo je opremljeno z elektronsko napravo za samouničenje;
 - vsako podtelo je opremljeno z elektronsko napravo za samodezaktiviranje.

² Osebe *hors de combat* je prepovedano napadati. *Hors de combat* je tisti, ki so ga zajele nasprotno sile, tisti, ki se ni sposoben braniti zaradi poškodb ali drugih razlogov, in tisti, ki je jasno nakazal, da se želi predati. *Hors de combat* izgubi pravice, če se ne vzdrži sodelovanja v spopadih ali poskuša zbežati.

7.3 BOMBARDIRANJE

Prepovedano je bombardiranje z namenom ustrahovati civilno prebivalstvo ali uničevati osebno lastnino civilnega prebivalstva.

Edino legitimno zračno bombardiranje je takrat, ko je usmerjeno v vojaški cilj in bi popolno ali delno uničenje cilja pripomoglo k vojaški prednosti ene izmed bojujočih se strani. Vojaški cilj so lahko:

- vojaške sile;
- vojaške utrdbe;
- vojaške ustanove;
- vojaška skladišča;
- tovarne, za katere smo prepričani, da izdelujejo orožja, strelivo ali vojaško opremo;
- vojaški komunikacijski objekti ali
- poti za vojaške namene.

Prepovedano je bombardiranje mest, vasi, naselij in stavb, ki niso v neposredni bližini bojišča. V neposredni bližini bojišča so zgoraj navedeni cilji legitimni, če obstaja dovolj verjetna domneva, da je na tem kraju zbranih dovolj pomembnih vojaških ciljev, da opravičijo škodo med civilnim prebivalstvom. Če so zgoraj navedeni vojaški objekti na takem kraju, da jih ni mogoče bombardirati na diskriminatoren način, se mora pilot vzdržati takega bombardiranja. Vsaka vojskujoča se stran mora poravnati škodo civilnemu prebivalstvu, če se ne drži teh pravil.

8 UMESTITEV CIVILNIH LETAL V ŠIRŠE OBMOČJE SPOPADOV

Nevojaška letala vojskujočih se držav so legitimen vojaški cilj, če letijo:

- v zračnem prostoru, ki je pod oblastjo sovražnika;
- v bližini zračnega prostora, ki je pod oblastjo sovražnika, vendar je zunaj oblasti države, v kateri je letalo registrirano;
- v neposredni bližini vojaških operacij na zemlji ali morju.

Zasebno letalo je lahko oboroženo, vendar samo v zračnem prostoru države, v kateri je registrirano.

Vojaška letala vojskujoče se države ne smejo vstopiti v zračni prostor, ki je pod oblastjo nevtralne države.

9 ODGOVORNOST

Vsaka stran, vpletena v oborožen spopad, je dolžna spoštovati mednarodno humanitarno pravo in poskrbeti, da ga spoštujejo tudi njene oborožene sile. Dolžnost spoštovanja MHP-ja ne temelji na obojestranskosti. Torej, če ena stran ne spoštuje MHP-ja, to ni izgovor, da ga ne spoštuje tudi druga oborožena sila.

Vsaka država mora priskrbeti pravne svetovalce za pomoč poveljnikom glede uporabe MHP-ja. Dolžnost vsake države je tudi, da poskrbi za izobraževanje svojih oboroženih sil na področju MHP-ja in spodbuja izobraževanje civilistov.

9.1 INDIVIDUALNA ODGOVORNOST

Posamezniki so kazensko odgovorni za vojne zločine, ki so jih zagrešili.

Poveljniki in drugi nadrejeni so kazensko odgovorni za vojne zločine, ki so jih zagrešili podrejeni, ko so izvajali njihov ukaz, in za vojne zločine, ki so jih zagrešili njihovi podrejeni, če so vedeli, da podrejeni ne delujejo v skladu z MHP-jem, in niso posredovali tako, da bi tako dejanje preprečili. Če so podrejeni že zakrivali vojni zločin, jih mora nadrejeni primerno kaznovati, v nasprotnem primeru je poveljnik odgovoren za povzročen zločin.

Dolžnost vsakega bojvnika je, da se upre očitno nezakonitemu ukazu. Če bojevnik uboga ukaze nadrejenega in ve, da krši določbe mednarodnega humanitarnega prava, je sam kazensko odgovoren.

V Kazenskem zakoniku RS piše:

"269. člen

(1) Vojaška oseba, ki ne izpolni ukaza nadrejene vojaške osebe v zvezi s službo ali mu odreče poslušnost, pa zaradi tega nastane nevarnost za življenje ljudi ali premoženje velike vrednosti, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(2) Vojaška oseba, ki se upira stražarju, straži, patrulji, dežurnemu ali drugi vojaški osebi, ko pri opravljanju svoje vojaške dolžnosti skrbi za varnost in red v vojaški enoti, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

270. člen

(1) Vojaška oseba, ki se skupaj z drugimi vojaškimi osebami upre ukazu nadrejene vojaške osebe v zvezi s službo ali ga noče izpolniti ali mu odreče, da bi storila svojo dolžnost, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let.

(2) Vojaška oseba, ki pri storitvi dejanja iz prejšnjega odstavka uporabi orožje, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(3) S kaznijo iz prejšnjega odstavka se kaznuje, kdor je organiziral dejanje iz prvega odstavka tega člena, kakor tudi vojaški starešina, ki je sodeloval pri takem dejanju.

271. člen

Vojaška oseba, ki v nasprotju s predpisi in brez upravičenega razloga noče sprejeti orožja ali ga noče uporabiti po ukazu ali pravih službe, se kaznuje z zaporom do enega leta.

272. člen

Vojaška oseba, ki pri opravljanju službe lažno ustno poroča ali da lažno poročilo ali v njem zamolči kakšno dejstvo, ki ga ne bi smela zamolčati, in s tem spravi v nevarnost življenje ljudi ali premoženje velike vrednosti, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

273. člen

(1) Vojaška oseba, ki samovoljno zapusti svojo enoto ali službo med opravljanjem pomembne naloge ali med večjo bojno pripravljenostjo enote, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(2) Enako se kaznuje vojaška oseba, ki ve za okoliščine iz prvega odstavka tega člena, pa se samovoljno ne vrne z dovoljenega izostanka iz enote ali službe, in vojaška oseba, ki samovoljno zapusti svojo enoto ali službo za več kot deset dni.

(3) Vojaška oseba, ki se skriva, da bi se izognila službi v vojski, se kaznuje z zaporom do treh let.

(4) S kaznijo iz prejšnjega odstavka se kaznuje vojaška oseba, ki odide iz države in ostane v tujini, da bi se izognila službi v vojski.

274. člen

(1) Nadrejena vojaška oseba, ki v službi ali v zvezi s službo grdo ravna s podrejenim, ali ravna z njim tako, da žali njegovo človeško dostojanstvo, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Če nadrejena vojaška oseba stori dejanje iz prejšnjega odstavka proti več osebam, se kaznuje z zaporom do petih let.

275. člen

(1) Vojaška oseba, ki ne ravna v skladu s predpisi o straženju, patrolji, dežurni ali drugi službi za vzdrževanje varnosti in reda v vojaški enoti, poveljstvu ali zavodu ali za vojaško zaščito objektov ali območij in s tem povzroči nevarnost za življenje ljudi ali premoženje velike vrednosti, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno iz malomarnosti, se storilec kaznuje z zaporom do enega leta.

(3) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico hudo telesno poškodbo ene ali več oseb ali veliko premoženjsko škodo, se storilec kaznuje za dejanje iz prvega odstavka z zaporom od enega do petih let, za dejanje iz drugega odstavka pa z zaporom do treh let.

(4) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico smrt ene ali več oseb, se storilec kaznuje za dejanje iz prvega odstavka z zaporom od enega do dvanajstih let, za dejanje iz drugega odstavka pa z zaporom od enega do osmih let.

276. člen

(1) Poveljujoča vojaška oseba, ki ne stori predpisanih ali ukazanih ukrepov za varnost življenja in zdravja zaupanih mu ljudi, zavarovanje in dobro vzdrževanje objektov, predmetov in sredstev za bojno pripravljenost, nujno oskrbo zaupane mu enote s hrano, opremo ali sredstvi, ali ne ukrene, kar mora ukreniti, da so zavarovalna dela pravočasno in v redu opravljena in spravi s tem v nevarnost življenje ljudi ali premoženje velike vrednosti, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno iz malomarnosti, se storilec kaznuje z zaporom do enega leta.

(3) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico hudo telesno poškodbo ene ali več oseb, se storilec kaznuje za dejanje iz prvega odstavka z zaporom od enega do petih let, za dejanje iz drugega odstavka pa z zaporom do treh let.

(4) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico smrt ene ali več oseb, se storilec kaznuje za dejanje iz prvega odstavka z zaporom od enega do dvanajstih let, za dejanje iz drugega odstavka pa z zaporom od enega do osmih let.

277. člen

(1) Vojaška oseba, ki pri vaji, pouku ali poskusih ne stori predpisanih ali ukazanih varnostnih ali previdnostnih ukrepov in spravi s tem v nevarnost življenje ljudi ali premoženje velike vrednosti, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno iz malomarnosti, se storilec kaznuje z zaporom do enega leta.

(3) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico hudo telesno poškodbo ene ali več oseb, se storilec kaznuje za dejanje iz prvega odstavka z zaporom od enega do petih let, za dejanje iz drugega odstavka pa z zaporom do treh let.

(4) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico smrt ene ali več oseb, se storilec kaznuje za dejanje iz prvega odstavka z zaporom od enega do dvanajstih let, za dejanje iz drugega odstavka pa z zaporom od enega do osmih let.

278. člen

Podrejeni se ne kaznuje, če stori kaznivo dejanje na ukaz ali povelje nadrejene vojaške osebe in se ta ukaz ali povelje nanaša na vojaško dolžnost, razen če ne gre za vojno hudodelstvo ali kakšno drugo hudo kaznivo dejanje ali če je vedel, da pomeni izvršitev ukaza ali povelja kaznivo dejanje.

279. člen

Če je bil storilec kaznivega dejanja iz 269. člena, prvega odstavka 270. člena ali prvega odstavka 273. člena tega zakonika izzvan z nezakonitim ali surovim ravnanjem vojaške osebe, se sme kaznovati mileje ali se mu sme odpustiti kazen.

371. člen

(1) Kdor ogrozi varnost osebe, ki je pod mednarodnim pravnim varstvom, z resno grožnjo, da bo napadel njo, njene uradne prostore, zasebno stanovanje ali prevozno sredstvo, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(2) Kdor osebo, ki je pod mednarodnim pravnim varstvom, ugrabi ali stori zoper njo kakšno drugo nasilje ali napade njene uradne prostore, zasebno stanovanje ali prevozno sredstvo, se kaznuje z zaporom najmanj enega leta.

(3) Če ima dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico smrt ene ali več oseb, se storilec kaznuje z zaporom od petih do petnajstih let.

(4) Če storilec pri storitvi dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena naklepoma vzame življenje eni ali več oseb, se kaznuje z zaporom najmanj petnajstih let.

372. člen

Kdor v nasprotju s pravili mednarodnega prava med vojno ali oboroženim spopadom žali parlamentarca ali njegovo spremstvo, grdo ravna z njimi, jih zadrži ali jim prepreči vrnitev ali kako drugače prekrši njihovo nedotakljivost, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

373. člen

(1) Kdor ugrabi kakšno osebo in grozi, da jo bo ubil, poškodoval ali zadržal kot talca, da bi prisilil kakšno državo ali mednarodno organizacijo, da nekaj stori ali ne stori kot izrecen ali molčeč pogoj za izpustitev talca, se kaznuje z zaporom od enega do petnajstih let.

(2) Če ima dejanje iz prejšnjega odstavka za posledico smrt ene ali več oseb, se storilec kaznuje z zaporom od petih do petnajstih let.

(3) Če storilec pri storitvi dejanja iz prvega odstavka tega člena naklepoma vzame življenje eni ali več oseb, se kaznuje z zaporom najmanj petnajstih let.

374. člen

(1) Kdor s silo ali z resno grožnjo, da bo uporabil silo, s kršitvijo pravil mednarodnega prava prevzame oblast nad letalom ali nad ladjo, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(2) Enako se kaznuje tudi član posadke letala ali ladje, ki se upre in prevzame oblast nad letalom ali ladjo.

(3) Če imata dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena za posledico smrt ene ali več oseb ali veliko premoženjsko škodo, se storilec kaznuje z zaporom od petih do petnajstih let." (Vir: Kazenski zakonik, Ur. list RS, št. 55/2008)

9.1.1 RIMSKI STATUT MEDNARODNEGA KAZENSKEGA SODIŠČA

Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča je bil sprejet 17. julija 1998 na mednarodni konferenci v Rimu. Osnoval je mednarodno kazensko sodišče za sojenje posameznikom za hujše kršitve mednarodnega prava pri oboroženih spopadih. Zavzema se za postavitve pravičnega sodstva z zanesljivimi in nepristranskimi sodniki ter tožilci.

9.1.1.2 Ključne določbe

Statut določa sodišče, ki je sestavljeno iz naslednjih organov: predsedstvo, pritožni, sodni in predsodni oddelek, pisarna tožilcev in register. Sodniki imajo visoko moralno osebnost in integriteto. Pri njihovi izbiri upoštevajo možnost, da bodo predstavljali pravni sistem sveta, pravično geografsko razporeditev in pravično zastopanje moških in ženskih sodnikov.

Sodišče je dopolnilo državni sodni oblasti in je ne izpodriva. Deluje samo, ko državno sodstvo ni zmožno pristno kazenskopravno preganjati ali ko gre za primere, ki se ne tičejo državne sodne oblasti.

Sodišče ima sodno oblast za zločine, kot so genocid, zločini proti človečnosti, vojni zločini in zločini nasilja.

Zločini so definirani v statutu v skladu z načelom zakonitosti. Primeri specifičnih zločinov so umor, iztrebljenje, novačenje, nabor otrok, mlajših od petnajst let, napad na osebje Združenih narodov in zločini spolnega nasilja, kot so posilstvo, spolno suženjstvo, prisiljena prostitucija in prisiljena nosečnost.

Poleg tega je uvodna določba definirala podrobnosti zločina za pomoč sodišču pri interpretaciji in uporabi členov, ki definirajo zločine znotraj oblasti sodišča.

Statut velja enako za vse osebe brez kakršne koli razlike glede na službeni položaj. Tako voditelji držav, člani parlamentov in drugi niso izjeme glede kazenske odgovornosti.

Ko država ratificira statut ali z njim soglaša, sprejme oblast sodišča. Sodišče izvaja oblast nad določenim zločinom, če je država, v kateri je bil zločin povzročen, podpisnica statuta ali je storilec njen državljan.

Statut zagotavlja pravično obravnavo in pošteno sojenje obtoženim, skladno s splošno sprejetimi pravili mednarodnega humanitarnega prava.

Sodišče ima sedež v Haagu na Nizozemskem.

(Povzeto po: <http://www.un.org/millennium/law/xviii.17.htm>.)

10 BOMBARDIRANJE DRESDNA MED DRUGO SVETOVNO VOJNO V LUČI MEDNARODNEGA HUMANITARNEGA PRAVA

Med 13. in 15. februarjem 1945, dvanajst tednov pred predajo oboroženih sil nacistične Nemčije, sta RAF³ in USAAF⁴ bombardirala Dresden, kar ostaja eno izmed najbolj spornih napadov zaveznikov med drugo svetovno vojno. Med bombardiranjem je 1.300 težkih bombnikov v štirih napadih odvrгло več kot 3.900 ton visoko eksplozivnih in zažigalnih bomb. Med napadom so uničili mesto, baročno prestolnico saške Nemčije. Podatek o tem, koliko civilistov je umrlo, se je precej spreminjal, zadnje publikacije pa navajajo število med 24.000 in 40.000.

Leta 1953 je Joseph W. Anglee v poročilu USAF-a⁵ upravičeval napad. Navedel je, da so bili cilji vojaški in industrijski. Bombardirali so poglavitno komunikacijsko in železniško središče, kjer je bilo 110 tovarn in 50.000 delavcev, ki so delali v nemški vojni industriji. Različni raziskovalci so dokazovali, da niso bili vsi cilji komunikacijske infrastrukture (npr. mostovi) in razširjena industrijska območja na obrobju mesta, saj naj bi Dresden bilo kulturno središče brez vojaške vrednosti, zato naj bi bili napadi nediskriminatorni in naj ne bi bili sorazmerni glede na vojaške pridobitve. Encyclopedia Britannica leta 1958 v poglavju o Dresdnu ni navedla nobenega podatka o bombardiranju.

V prvih desetletjih po vojni so nekateri viri navajali 250.000 žrtev, a so številke v sto tisočih pretiravanje. Današnji zgodovinarji navajajo številko med 24.000 in 40.000. Neuradna raziskovalna komisija, ki jo je zahtevalo mesto samo, navaja, da so identificirali 18.000 žrtev, vseh pa naj bi bilo približno 25.000. V povojnih razpravah so raziskovalci in zgodovinarji razpravljali, ali so bili napadi opravičljivi ali so bili vojni zločini. Kakor koli, ti napadi so eni izmed hujših zgledov civilnega trpljenja med strateškim bombardiranjem.

10.1 OZADJE NAPADOV

Leta 1944 se je nemška vojska umikala na vzhodni in zahodni fronti, ni pa še bila poražena. Sovjeti so potisnili Nemce proti Zahodu. Osmega februarja 1945 so prečkali Odro 70 kilometrov od Berlina. Ko sta se vzhodna in zahodna fronta približali ena drugi, so zahodni zavezniki začeli razmišljati, kako bi lahko Sovjetom pomagali s strateškim bombardiranjem. Medtem ko so Sovjeti napredovali, so njihovi zavezniki načrtovali bombardiranje Berlina in drugih vzhodnonemških mest, da bi povzročili zmedo med nemškimi četami in begunci, ki so se pomikali z Vzhoda, in preprečili okrepitve z Zahoda.

Poročilo britanske obveščevalne službe, ki je bilo pripravljeno posebej za Winstona Churchilla, je navajalo, da bi primerna pomoč Sovjetom na Vzhodu pospešila konec vojne. Tako bi se vojna končala že sredi aprila, brez pomoči pa so konec vojne napovedovali šele novembra. Priprave za obsežno ofenzivo na Berlin in ostala vzhodna mesta so potekale pod

³ Royal Air Force – Kraljeve zračne sile (Anglija).

⁴ United States Army Air Force - Zračne sile ameriške vojske (ZDA).

⁵ United States Air Force – Zračne sile ZDA.

tajnim imenom Operacija Grom sredi leta 1944, vendar so bili napadi preloženi. Pozneje so načrte pregledali in se odločili, da se obseg operacije zmanjša.

22. 1. 1945 je poveljnik bombnih operacij RAF-a Sydney Bufton poslal memorandum siru Normanu Bottomleyju, v katerem je domneval, da bi napad vplival na moralo nemškega naroda. 15. 2. 1945 je britanska obveščevalna služba izrazila podporo ideji, saj naj bi morali biti pozorni na združitev nemških sil, ki so prihajale z Zahoda. Za mnenje so vprašali Arturja Harrisa, gorečega zagovornika ozemeljskih bombardiranj. Ta je predlagal sočasne napade na Chemnitz, Leipzig in Dresden. Istega večera se je Winston Churchill pri siru Charlesu Portalu in siru Archibalu Sinclairju pozanimal, kakšne načrte so pripravili za izvedbo ponujene akcije. Sir Charles Portal mu je odgovoril: *»Uporabiti moramo vsa možna sredstva v enem velikem napadu na Berlin in v napadih na Dresden, Leipzig in Chemnitz ter v napadih na vsa druga mesta, kjer bi bliskovit napad povzročil zmedo pri umiku z Vzhoda in zaustavil premike z Zahoda«*. Omenil je tudi, da je še vedno poglavitna naloga bombnikov, da napadajo obrate z oljnimi surovinami, tovarne reaktivnih letal in tovarne podmornic.

Med Jaltsko konferenco 4. februarja 1945 je general Aleksei Antonov omenil oviranje ojačanja nemških čet z zahodne fronte z onesposobitvijo vozlišča med Berlinom in Leipzigmom z letalskim bombardiranjem. Na konferenci so nato obravnavali cilje, ki so vključevali gorivne obrate, tovarne tankov in letal ter mesta Berlin in Dresden. Britanski raziskovalec je trdil, da sta se na konferenci Antonov in Stalin dogovarjala za bombardiranje Dresdna, vendar pa v uradnih zapisih konference to ni omenjeno, zato nekateri sumijo, da gre predvsem za propagando hladne vojne.

10.1.1 Vojaški in industrijski profil

Dresden je bilo sedmo največje nemško mesto in po poročilih RAF-a največje nebombardirano naselje. Leta 1944 je nemško vrhovno poveljstvo naštel v Dresdnu 127 srednjih do velikih obratov, ki so zalagali vojsko z opremo.

Zgodovinar Sonke Neitzel je zapisal, da med napadom Dresdna mesto ni igralo nobene pomembne vloge v nemški vojni industriji.

Zgodovinarski oddelek USAF-a je napisal poročilo v odgovor na mednarodno skrb zaradi bombardiranja, ki je bilo tajno do decembra 1978. Navajalo je, da je bilo med napadom v Dresdnu 110 tovarn in 50.000 delavcev, ki so podpirali nemško vojsko. Polkovnik Harold E. Cook, vojni ujetnik v Dresdnu, je pozneje povedal, da je v noči pred napadom videl na lastne oči, da je bilo mesto dobro utrjeno: tisoče nemških čet, tankov, topništva in večkilometrsk prevozne kolone, naložene z vojnimi potrebščinami, so se premikale proti Vzhodu, da bi pomagale zadržati Sovjete.

10.2 NAPADI

10.2.1 Noč od 13. na 14. februar

Poveljujoči so določili, da bodo z letali izvedli dvojni napad, pri katerem bo drugi val bombnikov napadel tri ure po prvem, torej takrat, ko bodo reševalci in gasilci gasili nastale požare. Druge napade v bližini mesta so izvršili, da bi preslepili nemško zračno obrambo.

Prva britanska letala so poletela ob 17.00 po srednjeevropskem času. Letala so bila lancastri, »iskalci poti«⁶. Njihova naloga je bila, da najdejo Dresden in nanj odvržejo svetlobne rakete, da osvetlijo območje za bombnike. Naslednja skupina letal so bili dvomotorni mosquiti, označevalna letala, ki so odvrгла označevalne bombe. Bombe so odvrgli na športni stadion, zraven starega mesta, ki je bil zgrajen iz lesenih stavb.

Kmalu po poletu prvih letal so vzleteli lancastri. Poletelo je 254 letal s 500 tonami visoko eksplozivnih bomb in 375 tonami zažigalnih bomb. Namen visoko eksplozivnih bomb je bil uničiti vodovodne napeljave in razstreliti strehe, okna in vrata s stavb, kar bi omogočilo večjo količino zraka za požar, ki so ga pozneje povzročili z zažigalnimi bombami.

V Dresdnu so prvič zatulile sirene, ki so napovedovale zračni napad, ob 21.51 po srednjeevropskem času. Nad mesto je priletelo 244 letal, ker se je 10 letal moralo vrniti zaradi okvar. Prva bomba je padla ob 22.14, zadnja pa ob 22.22. Območje bombardiranja je bilo več kot dva kilometra dolgo in tri kilometre široko.

Ko so nad Dresden prileteli iskalci poti za drugi val napada, so videli, da se je požar že razbesnel, zato so označevalne bombe odvrgli na mejah požara in tako v napad vključili tudi glavno železniško postajo in park, ki v prvem valu ni bil poškodovan. Sirene so se znova oglasile ob 01.05, vendar so to bile majhne ročne sirene, saj zaradi pomanjkanja elektrike glavnih niso mogli vključiti. Ročne sirene so lahko slišali le prebivalci, ki so bili od njih oddaljeni le nekaj sto metrov. Med 01.21 in 01.45 je 529 lancasterjev na mesto odvrгло več kot 1.800 ton bomb.

10.2.2 Napadi med 14. in 15. februarjem

Ob 12.17 so ameriške Leteče trdnjave prvič odvrgle bombe na Dresden. Merili so na glavne obrate v okrožju Friedrichstadt, zahodno od mestnega jedra. Ko sta nad Dresden priletela drugi in tretji val bombnikov, je bilo mesto zakrito z oblaki, zato so odvrgli bombe s pomočjo H2X-radarja, kar pa je onemogočalo »natančno«⁷ bombardiranje. Zadnji val se je končal ob 12.30. Odvrgli so 771 ton bomb.

Nekateri viri navajajo, da so piloti v mustangih⁷ dobili ukaz, da z mitraljezi obstreljujejo lokalne ceste v okolici Dresdna, da povzročijo večjo zmedo. To trditev so nekateri zgodovinarji podprli, drugi so jo zavrgli, leta 2004 pa je zgodovinar Frederick Taylor zatrdil, da so bile krogle v okolici Dresdna izstreljene v zračnih bojih in niso bile usmerjene na civiliste.

⁶ Pathfinders.

⁷ Lovska letala P-51.

15. februarja so bombniki leteli nad Leipzig, vendar so se zaradi slabega vremena obrnili in bombardirali Dresden. Ker je bil pokrit z oblaki, so za določitev mesta napada uporabili H2X. Prvi val je bombe spustil na severovzhodni del predmestja, nekaj bomb je zadelo bližnje vasi. Drugi val je potekal med 12.00 in 12.10. Zgrešili so glavne obrate v okrožju Friedrichstadt, zato so bombe padle na širše območje mesta.

10.2.3 Pogled s tal in izgube

Dresdenska policija je po napadu napisala poročilo, kjer je bilo navedeno, da so zavezniki v napadu porušili staro mesto in vzhodno predmestje. Uničenih je bilo 12.000 stanovanj, 24 bank, 26 zavarovalnic, 31 skladišč, 640 trgovin, 31 velikih hotelov, 26 javnih in 63 upravnih hiš, 3 gledališča, 18 kinodvoran, 11 cerkev, 6 kapel, 5 drugih kulturnih zgradb, 19 bolnišnic, 39 šol, 5 konzulatov, živalski vrt, železnice, 19 pošt, 4 vojaške bolnišnice in številne druge vojaške zgradbe. Poškodovanih je bilo blizu 200 tovarn.

V RAF-ovem poročilu so zapisali, da je bilo uničenih 23 % industrijskih in 56 % neindustrijskih zgradb. Popolnoma je bilo uničenih 78.000 stanovanj, 27.700 jih je bilo tako poškodovanih, da niso bila več vseljiva, 64.500 stanovanj pa je bilo mogoče v kratkem času popraviti.

Količina bomb, ki so jih odvrgli na Dresden, je bila manjša kot pri večini drugih napadov, a so bile stavbe v mestu predvsem lesene. To je pripomoglo, da je mesto postalo ena sama velika ognjena kroglja. Med napadom je bilo v predmestju 640.000 civilistov in 200.000 ranjenih vojakov.

10.3 MEDVOJNI POLITIČNI ODZIVI

10.3.1 Nemčija

Predvsem Robert Ley in Joseph Goebbels sta hotela napad uporabiti za izgovor, da bi opustili uporabo Ženevskih konvencij na zahodni fronti. Do tega ni prišlo, napad pa so Nemci uporabili le v propagandne namene. 16. februarja so nemški novinarji izdali članke, kjer je pisalo, da Dresden ni imel vojnih obratov in da je bilo kulturno mesto.

Pozneje so časopisi pisali o trpljenju Dresdenčanov in vojnih ranjencev, kar so podkrepili s slikami in številom mrtvih, ki je presegalo dejansko število tudi za desetkrat. Nemška propaganda je pustila vtis na nevtralnih državah in tudi med zavezniki, ni pa vplivala na napredovanje zaveznikov.

10.3.2 Britanija

Napad je povzročil nelagodje med britanskimi intelektualci in ljubitelji kulture po vsej Evropi. Zaradi napada na Dresden je zavezniška javnost prvič podvomila o ukrepih zaveznikov proti nacistom. Pozneje je poveljnik britanskih zračnih sil na tiskovni konferenci povedal, da so izvedli napad na Dresden, da bi uničili vojaško industrijo in komunikacije. Pozneje je neuradno potrdil, da so hoteli zatreti moralo nemškega prebivalstva.

10.4 POVOJNA OBNOVA IN SPRAVA

Povojna obnova je zahtevala veliko sredstev in časa. Zadnji kulturni objekt so odprli 30. oktobra 2005. Na odprtje je prišlo 1.800 gostov, med njimi so bili nemški predsednik Horst Köhler, Gerhard Schröder in Angela Merkel.

V tem času so tudi v Angliji zbirali sredstva za obnovo. Med najbolj odmevnimi je Dresdnov depozit, s katerim so leta 1993 v Angliji zbrali 600.000 funtov, leta 2004 pa je kraljica Elizabeta II pripravila koncert v Nemčiji, kjer so zbirali sredstva za obnovo kulturnih zgradb v Dresdnu.

10.5 POVOJNA RAZPRAVA

Britanski zgodovinar Frederick Taylor je napisal: *»Uničenje Dresdna je velikih razsežnosti. Dresden je bil čudovito mesto in simbol baročnega humanizma ter vsega, kar je bilo lepega v državi. Imel je tudi vse, kar je bilo groznega v nacistični Nemčiji. V tem pogledu je opomin na tragedijo, ki se je zgodila v dvajsetem stoletju, in simbol uničenja.«*⁸ Veliko dejstev je pripomoglo k temu, da je bombardiranje postalo osrednja tema povojnih razprav. Te so vključevale lepoto mesta in njegovo kulturno pomembnost, namerni požig, število žrtev in dejstvo, da je bilo mesto napadeno proti koncu vojne, kar je spodbudilo vprašanje, ali je bilo bombardiranje res potrebno.

10.5.1 Pravna razprava

Haaške konvencije, ki so govorile o bojevanju na kopnem in morju, so bile napisane pred začetkom zračnih napadov. Kljub diplomatskim priporočilom, da je treba MHP posodobiti in vanj vključiti zračno bojevanje, ta ni bil posodobljen do konca druge svetovne vojne, kar pa ne pomeni, da ni obsegal zračnega bojevanja, temveč kaže, da ni bilo splošnega sporazuma, kako interpretirati te zakone.

⁸ http://www.absoluteastronomy.com/topics/Bombing_of_Dresden_in_World_War_II.

10.5.2 Razprava, da je bilo bombardiranje legitimno

10.5.2.1 Glavna preiskava

Preiskava, ki so jo začeli na zahtevo poveljnika vojske ZDA, generala Georgea C. Marshalla, navaja, da je bil napad upravičen glede na takrat dostopne obveščevalne podatke. Obveščevalni podatki so govorili, da bi nemška vojska Dresden lahko uporabila kot oporišče za protinapade proti Vzhodu. Zadnja nemška protiofenziva v Ardenih (december 1944) je šokirala zavezniške načrtovalce operacij in jih prepričala, da vojne še ne bo tako hitro konec, kar je verjetno pripomoglo k odločitvi o bombardiranju Dresdna.

Preiskava je še navedla, da je Dresden branjeno mesto, saj so bila v bližini nastanjena lovška letala in protizračna obramba. V tej stopnji vojne so tako zavezniki kot nacisti postavili integrirano zračno obrambo v vsej državi, zato so nekateri trdili, da nobeno nemško mesto ni bilo nebranjeno.

10.5.2.2 Poročilo divizije Zračnih sil ZDA

V poročilu divizije Zračnih sil ZDA so analizirali okoliščine napada in sklenili, da je bil napad z vojaškega vidika nujen in upravičen glede na spodaj navedena dejstva:

- bombni napad je pomenil legitimno vojaško korist glede na obveščevalne podatke;
- vojaške baze in protizračna obramba so bili dovolj blizu mesta, da so lahko mesto imeli za branjeno;
- bombni napad ni uporabljal izrednih ukrepov, saj je primerljiv z drugimi napadi na podobne cilje;
- bombni napad so izvedli po ustaljeni verigi poveljevanja, skladno z obstoječimi direktivami in sporazumi;
- napad je dosegel vojaške cilje brez čezmernih civilnih žrtev.

10.5.3 Razprava, da bombardiranje ni bilo legitimno

10.5.3.1 Vojaški razlogi

Zgodovinar Alexander McKee je izrazil dvom glede tarč, ki so jih navajali v poročilu USAAF-a. Povedal je, da so bile vojašnice, navedene kot cilj, zunaj mesta, vojaške barake v mestu pa so bile namenjene beguncem. Še več, Britanci sploh niso imeli natančnih mestnih kart, na drugih kartah pa sploh ni bilo vrisanih železnic in drugih pomembnih infrastruktur. McKee trdi, da so v RAF-u iskali le veliko naseljeno območje, ki so ga našli v Dresdnu.

Zgodovinar Sonke Neitzel trdi, da je v nemških zapisih nemogoče najti kar koli, kar bi govorilo, da je uničenje Dresdna kakor koli vplivalo na dogodke na vzhodni fronti.

10.5.3.2 Trditve, da je bilo bombardiranje moralna tragedija, ne vojni zločin

Frederick Taylor je povedal za časopis *Der Spiegel* »Oseбно mislim, da je bil napad na Dresden strašen. Bil je pretiran in bi moral biti obžalovan«, ampak »vojni zločin je zelo posebna zadeva, o kateri razpravljajo mednarodni pravniki. Sam se ne čutim pripravljenega opredeliti se. Sem samo zgodovinar«.⁹

10.5.3.3 Trditve, da je bilo bombardiranje vojni zločin

Zgodovinar Donald Bloxham trdi, da je bombardiranje Dresdna vojni zločin. Bil naj bi tudi eden izmed prvih obtožb na sojenju Churchillu, če bi mu sodili, in teoretično obstaja velika verjetnost, da bi odločili, da je kriv.

Zagovorniki trditve, da je bombardiranje vojni zločin, navajajo dejstvo, da je škoda, ki so jo povzročili bombniki, prevelika, da bi jo lahko upravičili kot vojaško nujnost. Pravijo, da so bili vojaški cilji v predmestju, ne v središču Dresdna in da bi moral kulturni pomen mesta prepričati zaveznike, da ga ne bi napadli.

⁹ http://www.absoluteastronomy.com/topics/Bombing_of_Dresden_in_World_War_II.

ZAKLJUČEK

Naloga opisuje začetek in razvoj mednarodnega humanitarnega prava ter omejitve, ki jih je vpeljal v oborožene spopade z uporabo letalstva. Zgodovina žal razkrije, da so posodobitve MHP-ja napisane s krvjo oboroženih spopadov.

Iz analize preteklih bojev je razvidno, da je MHP premalo upoštevan. Žal se vzorec ponavlja, saj naši zavezniki vse več kršijo ta določila. Prevečkrat se napake zmagovalcev pozabijo, čeprav MHP tega ne dopušča. Težava je predvsem v tem, da je zelo tanka meja med spoštovanjem in nespoštovanjem določb MHP-ja. Problem se kaže tudi v miru. Primer so ZDA, ki izdelujejo in uporabljajo kasetne bombe, čeprav so te prepovedane.

Mislím, da bi morali državni voditelji MHP jemati resneje in obsoditi krivce za vojne zločine ne glede na stran, za katero se bojujejo. Danes vidimo, da vse preveč držav razvija jedrsko tehnologijo. MHP nikjer ne omenja jedrskega orožja, čeprav vsi vemo, da je nediskriminatorno. Uporaba nediskriminatornega orožja je sicer dovoljena, vendar samo, če prinese večjo vojaško prednost v razmerju s civilnimi žrtvami, ta pogoj pa pri uporabi jedrskega orožja ni izpolnjen. MHP bi moral sprejeti nove določbe, kjer bi prepovedali razvoj takih orožij, države, ki se tega ne bi držale, pa bi morale biti kaznovane.

VIRI

1. Agreement for the Prosecution and Punishment of the Major War Criminals of the European Axis, and Charter of the International Military Tribunal. London, 8 August 1945.
2. Affirmation of the Principles of International Law recognised by the Charter of the Nüremberg Tribunal. Resolution 95 (I) of the United Nations General Assembly, 11 December 1946.
3. Principles of International Law Recognized in the Charter of the Nüremberg Tribunal and in the Judgment of the Tribunal, 1950.
4. Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes Against Humanity, 26 November 1968.
5. European Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to Crimes against Humanity and War Crimes. Strasbourg, 25 January 1974.
6. Statute of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, 25 May 1993.
7. Statute of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan citizens responsible for genocide and other such violations committed in the territory of neighbouring States, between 1 January 1994 and 31 December 1994, 8 November 1994.
8. Rimski statut Mednarodnega kazenskega, 17 Julij 1998
9. Agreement for and Statute of the Special Court for Sierra Leone, 16 January 2002
10. Treaty on the Protection of Artistic and Scientific Institutions and Historic Monuments (Roerich Pact). Washington, 15 april 1935.
11. Konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženih spopadov, 14 May 1954.
12. Drugi protokol k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, 14 Maj 1954.
13. Drugi protokol k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, 26 Marec 1999
14. Customary International Humanitarian Law, March 2005
15. Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field (Lieber Code). 24 April 1863.
16. Declaration Renouncing the Use, in Time of War, of Explosive Projectiles Under 400 Grammes Weight. Saint Petersburg, 29 November / 11 December 1868.
17. Project of an International Declaration concerning the Laws and Customs of War. Brussels, 27 August 1874.
18. The Laws of War on Land. Oxford, 9 September 1880.
19. Final Act Of the International Peace Conference. The Hague, 29 July 1899.
20. Convention (II) with Respect to the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 29 July 1899.
21. Declaration (IV,1), to Prohibit, for the Term of Five Years, the Launching of Projectiles and Explosives from Balloons, and Other Methods of Similar Nature. The Hague, 29 July 1899.
22. Declaration (IV,2) concerning Asphyxiating Gases. The Hague, 29 July 1899.
23. Declaration (IV,3) concerning Expanding Bullets. The Hague, 29 July 1899.
24. Final Act of the Second Peace Conference. The Hague, 18 October 1907.
25. Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907.

26. Izbirni protokol h konvenciji o varnosti osebja združenih narodov in spremljevalnega osebja, 9 December 1994
27. Declaration (XIV) Prohibiting the Discharge of Projectiles and Explosives from Balloons. The Hague, 18 October 1907.
28. Treaty relating to the Use of Submarines and Noxious Gases in Warfare. Washington, 6 February 1922.
29. Rules concerning the Control of Wireless Telegraphy in Time of War and Air Warfare. Drafted by a Commission of Jurists at the Hague, December 1922 - February 1923.
30. Protocol for the Prohibition of the Use of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare. Geneva, 17 June 1925.
31. Draft Convention for the Protection of Civilian Populations Against New Engines of War. Amsterdam, 1938.
32. The Distinction between Military Objectives and Non-Military Objectives in General and Particularly the Problems Associated with Weapons of Mass Destruction. Edinburgh, 9 September 1969.
33. Konvencija o prepovedi izpopolnjevanja, proizvodjanja in ustvarjanja zalog bakteriološkega (biološkega) in toksičnega orožja ter o njegovem uničevanju, 10 April 1972.
34. Resolution on Small-Calibre Weapon Systems. Geneva, 28 September 1979.
35. Konvencija o prepovedi ali omejitvi uporabe nekaterih vrst klasičnega orožja, za katere se lahko šteje, da imajo čezmerne travmatične učinke ali da glede ciljev delujejo enako. Ženeva, 10 Oktober 1980.
36. Protocol on Non-Detectable Fragments (Protocol I). Geneva, 10 October 1980.
37. Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices (Protocol II). Geneva, 10 October 1980.
38. Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons (Protocol III). Geneva, 10 October 1980.
39. Konvencija o prepovedi razvoja, proizvodnje, kopičenja zalog in uporabe kemičnega orožja ter o njegovem, Paris 13 Januar 1993
40. Protocol on Blinding Laser Weapons (Protocol IV to the 1980 Convention), 13 October 1995
41. Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996 (Protocol II to the 1980 Convention as amended on 3 May 1996)
42. Konvencija o prepovedi uporabe, kopičenja zalog, proizvodnje in prenosa protipehotnih min in o njihovem uničenju, 18 September 1997
43. Protocol on Explosive Remnants of War (Protocol V to the 1980 Convention), 28 November 2003
44. Convention on Cluster Munitions, 30 May 2008
45. Declaration Respecting Maritime Law. Paris, 16 April 1856.
46. Convention (III) for the Adaptation to Maritime Warfare of the Principles of the Geneva Convention of 22 August 1864. The Hague, 29 July 1899.
47. Convention (VI) relating to the Status of Enemy Merchant Ships at the Outbreak of Hostilities. The Hague, 18 October 1907.
48. Convention (VII) relating to the Conversion of Merchant Ships into War-Ships. The Hague, 18 October 1907.
49. Convention (VIII) relative to the Laying of Automatic Submarine Contact Mines. The Hague, 18 October 1907.
50. Convention (IX) concerning Bombardment by Naval Forces in Time of War. The Hague, 18 October 1907.
51. Convention (X) for the Adaptation to Maritime Warfare of the Principles of the Geneva Convention. The Hague, 18 October 1907.
52. Convention (XI) relative to certain Restrictions with regard to the Exercise of the Right of Capture in Naval War. The Hague, 18 October 1907.

53. Convention (XII) relative to the Creation of an International Prize Court. The Hague, 18 October 1907.
54. Convention (XIII) concerning the Rights and Duties of Neutral Powers in Naval War. The Hague, 18 October 1907.
55. Final Protocol to the Naval Conference of London, 26 February 1909.
56. Declaration concerning the Laws of Naval War. London, 26 February 1909.
57. Additional Protocol to the Convention relative to the Establishment of an International Prize Court. The Hague, 19 September 1910.
58. Manual of the Laws of Naval War. Oxford, 9 August 1913.
59. Treaty relating to the Use of Submarines and Noxious Gases in Warfare. Washington, 6 February 1922.
60. Rules concerning the Control of Wireless Telegraphy in Time of War and Air Warfare. Drafted by a Commission of Jurists at the Hague, December 1922 - February 1923.
61. Convention on Maritime Neutrality. Havana, 20 February 1928.
62. Treaty for the Limitation and Reduction of Naval Armaments, (Part IV, Art. 22, relating to submarine warfare). London, 22 April 1930.
63. Procès-verbal relating to the Rules of Submarine Warfare set forth in Part IV of the Treaty of London of 22 April 1930. London, 6 November 1936.
64. The Nyon Agreement, 14 September 1937.
65. Agreement supplementary to The Nyon Agreement. Geneva, 17 September 1937.
66. San Remo Manual on International Law Applicable to Armed Conflicts at Sea, 12 June 1994
67. Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded in Armies in the Field. Geneva, 22 August 1864
68. Additional Articles relating to the Condition of the Wounded in War. Geneva, 20 October 1868.
69. Convention for the Exemption of Hospital Ships, in Time of War, from The Payment of all Dues and Taxes Imposed for the Benefit of the State. The Hague, 21 December 1904.
70. Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armies in the Field. Geneva, 6 July 1906.
71. Convention (XI) relative to certain Restrictions with regard to the Exercise of the Right of Capture in Naval War. The Hague, 18 October 1907.
72. Final Act of the Diplomatic Conference. Geneva, 27 July 1929.
73. Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armies in the Field. Geneva, 27 July 1929.
74. Convention relative to the Treatment of Prisoners of War. Geneva, 27 July 1929.
75. First draft Convention adopted in Monaco (Sanitary cities and localities), 27 July 1934.
76. Draft International Convention on the Condition and Protection of Civilians of enemy nationality who are on territory belonging to or occupied by a belligerent. Tokyo, 1934.
77. Final Act of the Diplomatic Conference of Geneva, 12 August 1949.
78. Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field. Geneva, 12 August 1949.
79. Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea. Geneva, 12 August 1949.
80. Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War. Geneva, 12 August 1949.
81. Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949.
82. Resolutions of the Diplomatic Conference. Geneva, 12 August 1949.
83. Draft Rules for the Limitation of the Dangers incurred by the Civilian Population in Time of War. ICRC, 1956

84. Human Rights in Armed Conflicts. Resolution XXIII adopted by the International Conference on Human Rights. Teheran, 12 May 1968.
85. Respect for Human Rights in Armed Conflicts. Resolution 2444 (XXIII) of the United Nations General Assembly, 19 December 1968.
86. Final Act of the Diplomatic Conference of Geneva of 1974-1977.
87. Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), 8 June 1977.
88. Annex I (to the Protocol I) : Regulations concerning identification (as amended on 30 November 1993)
89. Annex I (to the Protocol I) : Regulations concerning identification (as of 6 June 1977)
90. Annex II (to the Protocol I)
91. Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 8 June 1977.
92. Resolutions of the Diplomatic Conference of Geneva of 1974-1977.
93. Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih, 20 November 1989.
94. Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih, 25 Maj 2000
95. Dopolnilni protokol k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o sprejetju dodatnega razpoznavnega znaka (protokol III), 8 December 2005
96. Resolutions of the Geneva International Conference. Geneva, 26-29 October 1863.
97. Convention (III) relative to the Opening of Hostilities. The Hague, 18 October 1907.
98. Convention (V) respecting the Rights and Duties of Neutral Powers and Persons in Case of War on Land. The Hague, 18 October 1907.
99. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 9 December 1948.
100. Konvencija o prepovedi vojaškega ali vsakega drugega sovražnega delovanja, ki povzroča spremembe okolja, 10 December 1976.
101. Convention of the OAU for the Elimination of Mercenarism in Africa. Libreville, 3rd July 1977.
102. International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries, 4 December 1989
103. <http://www.un.org/millennium/law/xviii.17.htm>
104. http://www.absoletastonomy.com/topics/Bombing_of_Dresden_in_World_War_II
105. http://en.wikipedia.org/wiki/Hague_Law
106. http://en.wikipedia.org/wiki/Red_Cross
107. Kazenski zakonik, Ur. list RS, št. 55/2008
108. VVU XV raz. mag. Drago Bitenc. Zapiski predavanj Pravo za častnike
109. Vasilka Sancin, Dominika Švarc in Matjaž Ambrož. Mednarodno pravo oboroženih spopadov.

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Pet ustanoviteljev Mednarodnega komiteja Rdečega križa.....	str. 3
Slika 2: Znak Rdečega križa.....	str. 5
Slika 3: Znak Rdečega polmeseca.....	str. 6
Slika 4: Znak Rdečega kristala.....	str. 7
Slika 5: Znak zaščite napeljav in zgradb, v katerih so nevarne sile.....	str. 8
Slika 6: Znak razlikovanja za zaščitene kulturne dobrine.....	str. 8

IZJAVA O AVTORSTVU

S svojo častjo potrjujem, da sem to diplomsko nalogo izdelal popolnoma samostojno s pomočjo navedene literature in virov ter pod vodstvom mentorja.

Cerklje ob Krki, september 2009

ndes. Ferletič Jernej